

WIADOMOŚCI BANKU POLSKIEGO

(Drukowane jako rękopis).

Rok IV.

WARSZAWA, DNIA 31 PAŹDZIERNIKA 1927 R.

Nr. 20.

TREŚĆ:

Ruch służbowy	str. 175	Sposób podpisywania białych i różowych kart wpłaty na rachunki żyrowe oraz wystawiania deklaracji żyrowych	str. 178
Ułatwianie pracownikom korzystania z książek biblioteki oddziałowej i fachowych czasopism	" 175	Właściwe prowadzenie primanoty podanych dokumentów inkasowych	" 178
Obliczanie prowizji depozytowej od papierów, opiewających na waluty obce	" 175	Zmiany w urzędowej stopie dyskontowej	" 179
Uzupełnienie „Spisu formularzy”	" 176	Upadłości ogłoszone	" 179
Zaliczanie prowizji domicylowej od zwracanych dokumentów inkasowych	" 177	Plan stabilizacji waluty polskiej	" 179
		Sytuacja skarbową Polski w I półroczu roku skarbowego 1927/28	" 182

Ruch służbowy.

Zwolnienie ze służby.

Józef Dębowski z Oddziału w Łodzi.

Zmarli.

Zygmunt Wasilkowski z Oddziału Głównego w Warszawie.

Ułatwianie pracownikom korzystania z książek biblioteki oddziałowej i fachowych czasopism.

(Dział I Spisu Okólników).

Biblioteki oddziałowe utworzone zostały w 1924 roku, ażeby umożliwić zapoznanie się z literaturą z zakresu bankowości, ekonomji, przemysłu, handlu, rolnictwa i t. p., jak również przeglądanie czasopism fachowych nie jednostkom, lecz wszystkim pracownikom Oddziału, okazującym zainteresowanie w pewnej gałęzi tej wiedzy. W myśl zasadniczego listu w powyższej sprawie Nr. 5/453 z 3 października 1924 r. winien być prowadzony dostępny dla wszystkich katalog książek i pism, przyczem pracownicy, korzystający z biblioteki, obowiązani są składać zawsze rewersy na wypożyczone dzieła.

Ponieważ Oddziały często nie stosują się do treści wymienionego pisma, przypomina się je, celem ścisłego przestrzegania zarządzeń w niem zawartych.

Obliczanie prowizji depozytowej od papierów, opiewających na waluty obce.

(Dział XV Spisu Okólników).

W związku ze stabilizacją złotego i wprowadzeniem nowej polskiej jednostki monetarnej oraz ustaleniem jej parytetu w stosunku do innych walut, zwraca się uwagę Oddziałów na prawidłowe obliczanie prowizji depozytowej od papierów wartościowych, opiewających na waluty obce. Zgodnie z taryfą stawek prowizyjnych należyłość ta winna być obliczana od wartości parytetowej zdeponowanych walorów, czyli obecnie według równi, podanej w Okólniku Nr. 85 z 17 października 1927 r. Zaznacza się przytem, że obliczanie prowizji według nowego parytetu obowiązuje odtąd dla nowych depozytów oraz prolongat.

UZUPEŁNIENIE „SPISU FORMULARZY”.

Nowe formularze.

Nr. form.	NAZWA FORMULARZA	Termin przecho- wywania		Używany przez	Rodzaj formu- larza	Przeciętna ilość form. potrzebna w Oddziale		U w a g a	Dział skorowidza
		mie- sięcy	lat			dzien- nie	mie- sięcz- nie		
654.	Deklaracja depozytowa na złożoną kaucję w związku z umową o pracę		10	Oddziały i Wydział Depozytowy Oddziału Głównego	kartka			W miarę potrzeby	I. 3
655.	Kwit depozytowy na złożoną kaucję w związku z umową o pracę		10	„ „	kartka			W miarę potrzeby	I. 3
656.	Zestawienie odsyłanych kuponów płatnych		3	Oddziały i Wydział Papierów Wartościowych Oddziału Głównego	kartka			W miarę potrzeby	I. 9
657.	Opaska na zdatne do obiegu banknoty dolarowe po 1 §			Oddziały i Skarbiec Emisyjny	opaska			W miarę potrzeby	I. 10. III.
658.	Opaska na zdatne do obiegu banknoty dolarowe po 2 §			„ „	opaska			W miarę potrzeby	I. 10. III
659.	Opaska na zdatne do obiegu banknoty dolarowe po 5 §			„ „	opaska			W miarę potrzeby	I. 10. III
660.	Opaska na zdatne do obiegu banknoty dolarowe po 10 §			„ „	opaska			W miarę potrzeby	I. 10. III
661.	Opaska na zdatne do obiegu banknoty dolarowe po 20 §			„ „	opaska			W miarę potrzeby	I. 10. III
662.	Opaska na zdatne do obiegu banknoty dolarowe po 50 §			„ „	opaska			W miarę potrzeby	I. 10. III
663.	Opaska na zdatne do obiegu banknoty dolarowe po 100 §			„ „	opaska			W miarę potrzeby	I. 10. III
664.	Opaska na zdatne do obiegu banknoty dolarowe po 500 §			„ „	opaska			W miarę potrzeby	I. 10. III
665.	Opaska na zdatne do obiegu banknoty dolarowe po 1000 §			„ „	opaska			W miarę potrzeby	I. 10. III
666.	Paszport do zwojów papieru banknotowego		1	Wydział Administracyjny — Dział Wyróbu Papierów Wartościowych	karton			W miarę potrzeby	III.
667.	Blankiet listowy Wydziału Personalnego			Wydział Personalny	kartka			Format quart i półquart	III.
668.	Blankiet listowy Wydziału Prawnego			Wydział Prawny	kartka			„ „	III.
669.	Blankiet listowy Wydziału Administracyjnego			Wydział Administracyjny	kartka			„ „	III.
670.	Blankiet listowy Wydziału Kredytowego			Wydział Kredytowy	kartka			„ „	III.
671.	Blankiet listowy Wydziału Zagranicznego			Wydział Zagraniczny	kartka			„ „	III.
672.	Załącznik obrotu dewiz zdyskontowanych		5	Polska Kasa Rządowa w Gdańsku	blok			1 na dwa miesiące	1. 4

Nowe formularze (ciąg dalszy).

Nr. form.	NAZWA FORMULARZY	Termin przecho- wywania		Używany przez	Rodzaj formu- larza	Przeciętna ilość form. potrzebna w Oddziale		U w a g a	Dział skorowidza
		mie- sięcy	lat			dzien- nie	mie- sięcz- nie		
673.	Zestawienie sztuk zainkasowanych weksli i dokumentów inkasowych (Do wykazu czynności)	3		Oddziały i Wydział Wekslowy Oddziału Głównego	kartka		1		I. 5
674.	Wykaz zapasu złota		3	Skarbiec Emisyjny	kartka				III.
675.	List reklamacyjny Centralnej Księgowości w sprawie skupu i sprzedaży walut			Centralna Księgowość	kartka				II.
676.	Załącznik na otrzymane i odesłane srebro		3	Skarbiec Emisyjny	kartka				III.
677.	Zapotrzebowanie biletów bankowych i państwowych		1	Oddziały i Kasa Główna Oddziału Głównego	kartka			W miarę potrzeby	I. 7
678.	Zapotrzebowanie srebra i bilonu		1	" "	kartka			W miarę potrzeby	I. 7
679.	Zawiadomienie o nadmiarze biletów bankowych i państwowych		1	" "	kartka			W miarę potrzeby	I. 7
680.	Zawiadomienie o nadmiarze srebra i bilonu		1	" "	kartka			W miarę potrzeby	I. 7

U W A G A: W spisie i w alfabetycznym skorowidzu formularzy należy:

w rubryce „Używany przez” przy formularzu Nr. 118 dodać wyrazy „i Wydziały Oddziału Głównego”, zaś przy formularzu Nr. 317 skreślić „Wydziały Oddziału Głównego”, a w to miejsce wpisać „Skarbiec Emisyjny”, równocześnie formularz Nr. 317 skreślić w dziale skorowidza I. 7, natomiast wpisać go w dziale III; w rubryce „Nazwa formularza” przy formularzu Nr. 139 skreślić „Program organizacji Zastępstw Banku Polskiego i ich zakres działania” a w miejsce to wpisać „Przepisy dla Zastępstw Banku Polskiego”.

Zaliczanie prowizji domicylowej od zwracanych dokumentów inkasowych.

(Dział IX Spisu Okólników).

W artykule „Liczenie prowizji od dokumentów inkasowych”, zamieszczonym w Wiadomościach Banku Polskiego Nr. 21 z 15 listopada 1926 r., str. 166, wskazano zasadę liczenia prowizji domicylowej od dokumentów inkasowych zupełnie analogiczną jak przy wekslach portfelowych Banku. Ponieważ mimo to nasuwają się niektórym Oddziałom pewne wątpliwości co do liczenia takiej prowizji od zwracanych podawcom niezapłaconych dokumentów inkasowych, domicylowanych w Oddziałach Banku Polskiego (akceptant lub wystawca nie mieszka w siedzibie Oddziału), wyjaśnia się, że w takim wypadku ma być pobierana zawsze — oprócz normalnej taryfowej prowizji inkasowej — ustalona prowizja domicylowa bez względu na to, czy dokument został wykupiony, lub zwrócony z powodu niezapłacenia z protestem lub bez, względnie na żądanie podawcy.

Nadmienia się przytem, że nie należy liczyć prowizji domicylowej od dokumentów inkasowych, na których jako domicyljata oznaczono instytucję, prowadzącą Zastępstwo, lub też błędnie określono domicyl wyrazami „Płatny w Banku Polskim np. w Płońsku, Tarnobrzegu i t. p.”, niezależnie od tego, czy acceptant (wystawca) mieszka w siedzibie lub poza siedzibą Zastępstwa. Nieliczenie prowizji domicylowej w takim razie uzasadnione jest tem, że Zastępstwo samo pobiera poniesione koszty bezpośrednio od płatnika, mieszkającego poza jego siedzibą.

Opłata prowizji domicylowej obowiązuje zatem tylko przy wekslach i dokumentach inkasowych, domicylowanych w Oddziałach Banku Polskiego — zgodnie z zasadą, zawartą w Instrukcji Służbowej Cz. IV, § 12, str. 70 i 71.

Sposób podpisywania białych i różowych kart wpłaty na rachunki żyrowe oraz wystawiania deklaracji żyrowych.

(Dział VIII Spisu Okólników).

Dla posiadaczy rachunków żyrowych przeznaczone są przy wpłatach gotówkowych na własne rachunki białe karty (form. Nr. 81), przyczem podpisy na nich zamieszczone nie mają zasadniczego wpływu na prawidłowe zaliczanie złożonej gotówki, o ile w górnej części karty podana jest dokładnie nazwa rachunku żyrowego. Jeżeli zatem na karcie wpłaty znajdują się pod stemplem firmowym podpisy innych osób a nie tych, które uprawnione są do podpisywania w obrocie żyrowym na zasadzie deklaracji, albo też gdy wogóle stempla nie odbito, a kartę podpisał którykolwiek z funkcjonariuszy firmy, chociażby nawet sam wpłacający gotówkę, nie może to stanowić powodu odmowy jej przyjęcia, ponieważ przy wpłacie Bank nie ponosi żadnego ryzyka. O ile natomiast osoba trzecia w wyniku przeprowadzonej tranzakcji z posiadaczem rachunku żyrowego skutecznie wpłatę na jego rachunek, winna wypełnić i podpisać swym pełnym imieniem i nazwiskiem różową kartę (form. Nr. 304). Gdyby z jej polecenia wpłacał gotówkę kto inny, obowiązany jest zamiast swego podpisu podać wyraźnie imię i nazwisko, względnie brzmienie firmy zleceńodawcy.

Wyjaśnienia wymaga również sprawa wypełniania drugiego blankietu deklaracji w razie braku miejsca na uwidocznianie zmiany podpisów w pierwotnej deklaracji. Jeśli przeto zajdzie tego rodzaju potrzeba, winien być wypełniony, opatrzony bieżącą datą i formalnie podpisany nowy blankiet, na którym mają być zamieszczone wzory podpisów tylko osób dodatkowo upoważnionych. Takie uzupełnienie pierwotnej deklaracji należy przechowywać łącznie z nią i wykazywać oba dokumenty jako jedną sztukę. Gdyby prawo podpisów wszystkich osób uwidocznionych w pierwotnej deklaracji zupełnie wygasło, można ją odłożyć do archiwum, przyczem uzupełnienie staje się wówczas zasadniczą deklaracją. W razie konieczności wystawienia nowej deklaracji z powodu błędu formalnego w pierwotnej lub wskutek jej zniszczenia przez wieloletnie posługiwanie się nią przy załatwianiu czynności żyrowych, obowiązany jest posiadacz rachunku wypełnić nowy blankiet, opatrzyć go bieżącą datą i formalnie podpisać oraz ewentualnie zamieścić nazwiska i wzory podpisów osób uprawnionych do podpisywania. Nieaktualne deklaracje przechowywane się również w archiwum.

Nadmienia się przytem, że dopóki wolne miejsce w pierwotnej deklaracji wystarcza na zamieszczanie dalszych wzorów podpisów, tak długo nie wolno wypełniać dodatkowych blankietów. Nowe podpisy obowiązują od daty, jaka jest uwidoczniiona przy stwierdzeniu ich tożsamości. W ten też sposób winien być rozumiany ust. 6, str. 9 § 2 Instrukcji Służbowej Cz. II, w której należy zanotować treść niniejszego artykułu.

Właściwe prowadzenie primanoty podanych dokumentów inkasowych.

(Dział IX Spisu Okólników).

Komisje rewizyjne stwierdziły, że niektóre Oddziały mylnie prowadzą primanotę podanych dokumentów inkasowych (form. Nr. 63), uwidoczniając niepotrzebnie numery poszczególnych list inkasowych oraz nazwy miejscowości, do których je wysłano.

Ze względu na to, że primanota ta stanowi podstawę do sporządzania wykazu bilansowego, w którym zamieszcza się ilość sztuk i kwotę dokumentów inkasowych odesłanych do innych Oddziałów i płatnych na miejscu, należy przeto w rzeczonyj książce — celem ułatwienia — wyszczególniać na jednej linii tylko łączną ilość sztuk i kwotę dokumentów wysłanych do Oddziałów, t. j. ogólną sumę pierwszej kolumny załącznika I (form. Nr. 56), zaś w drugiej również łączną ilość sztuk i kwoty dokumentów podanych i płatnych na miejscu, czyli pierwszą pozycję drugiej kolumny tegoż załącznika; w rubryce z napisem „Miejsce płatności” winny być wpisywane tylko wyrazy: „Oddziały” lub „Miejscowe”, jako wyjaśnienie, którego rodzaju dokumentów dotyczy odnośna pozycja. Nadmienia się przytem, że ogólną sumę dokumentów inkasowych, podanych w jednym dniu, sprawdza się zapomocą zestawienia pozycji z list inkasowych A, pozostających w Oddziale.

Zmiany w urzędowej stopie dyskontowej,

które zgodnie z Okólnikiem Nr. 38 z 11 maja 1925 r. należy odnotować w „Wiadomościach Banku Polskiego“ Nr. 16 z 31 sierpnia 1927 r., str. 153:

Holandja z 3½% na 4½% od dnia 12.X. 1927 r.

UPADŁOŚCI OGŁOSZONE.

1925 — 1927.

WOJEWÓDZTWA Rodzaj firmy	L a t a		K w a r t a ł y					M i e s i a c e					
	1925	1926	II	III	IV	I	II	I	II	III	IVa	Va	VIa
			1 9 2 6			1 9 2 7		1 9 2 7					
Polska.	519	303	84	57	43	63	40	22	22	19	15	16	9
Województwa:													
centralne.	143	105	32	17	21	25	23	9	9	7	9	10	4
wschodnie	3	1	—	—	—	2	3	1	—	1	1	1	1
zachodnie	275	105	28	20	7	16	3	6	7	3	1	2	—
śląskie	70	57	16	12	10	9	3	6	—	3	1	1	1
południowe.	28	35	8	8	5	11	8	—	6	5	3	2	3
Firmy:													
przemysłowe	135	98	32	21	13	12	9	4	6	2	2	6	1
handlowe.	375	193	49	33	26	51	30	18	16	17	13	10	7
kredytowe	9	12	3	3	4	—	1	—	—	—	—	—	1
w tem:													
Spółki akcyjne	50	41	11	10	6	5	7	2	2	1	—	5	2
Spółki z ogr. odpow.	43	34	9	7	4	10	3	4	3	3	2	1	—
Spółdzielnie	22	19	4	2	5	4	2	3	—	1	1	1	—
Spółki firmowe i komandytowe	59	40	13	10	5	6	2	1	4	1	1	—	1
Firmy pojedyncze	345	169	47	28	23	38	26	12	13	13	11	9	6

a) dane tymczasowe.

ŹRÓDŁO: Wiadomości Statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego z dn. 5. X. 1927 r. Nr. 19.

Plan stabilizacji waluty polskiej.

Uzyskana pożyczka zagraniczna stanowi podstawę do wprowadzenia w życie planu stabilizacyjnego Rządu, ogłoszonego w Dz. Ust. R. P. Nr. 88 z 13 października 1927 r. Celem planu stabilizacyjnego jest stabilizacja waluty a w konsekwencji wzmocnienie organizmu gospodarczego Polski.

Pożyczka stabilizacyjna Rządu wynosi powyżej 60 milionów dolarów netto i służy do następujących celów:

a) wzmacnia podstawy finansowe Banku Polskiego przez powiększenie kapitału zakładowego Banku o 50 milj. złotych do 150 milj. złotych. Po przeszacowaniu aktywów podług nowego parytetu, łączny kapitał własny Banku, (kapitał zakładowy oraz rezerwowy) wynosić będzie ponad 230 milj. złotych. Na powiększenie kapitału akcyjnego przeznaczona jest suma 8.330 tys. dolarów. Akcje nowej emisji przejmuje Rząd, celem stopniowej rozprzedaży wśród publiczności, a sumy stąd otrzymane mogą być użyte przezeń na cele produkcyjne. Przez czas posiadania akcji Banku Polskiego, Rząd ma ograniczone prawo do dywidendy i nie ma prawa głosu z tytułu przejętych akcji. Z chwilą rozprzedaży akcji publiczności nabywcy uzyskują prawo do głosu i dywidendy na równi z posiadaczami akcji I emisji.

b) wprowadza jednolity obieg pieniężny, który składać się będzie w przyszłości wyłącznie z biletów Banku Polskiego i pieniądza kruszcowego, którego kontyngent ograniczony został do sumy 320 milj. złotych. Celem całkowitego wycofania z obiegu biletów państwowych, przeznaczono 15.550 tys. \$ na przejęcie przez Bank Polski połowy emisji skarbowej i 10.000 tys. \$ na zamianę drugiej połowy emisji skarbowej na monety srebrne, czyli ogółem 25.550 tys. \$.

c) stwarza rezerwę skarbową Rządu, ulokowaną w Banku Polskim w wysokości 8.330 tys. \$ (75 milj. złotych) i umarza dług płynny Rządu przez przeznaczenie około 2.780 tys. \$ na wycofanie z obiegu biletów skarbowych w sumie 25 milj. złotych.

d) przyspiesza tempo rozwoju gospodarczego przez przeznaczenie 135 milionów złotych (15 milj. \$) na cele produkcyjne.

Zużycie pożyczki stabilizacyjnej obejmuje więc cele techniczno-walutowe (punkt a, b, c.) i cele gospodarcze (punkt d.). Gwarantując definitywną stabilizację walutową, pożyczka stwarza tem samem trwałą podstawę rozwoju gospodarczego kraju.

Stabilizacja złotego opiera się od 13 października 1927 r. na rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej, które legalizuje dokonaną już zmianę w wartości złotej złotego i w interesie stałości warunków gospodarczych ją petryfikuje. Waluta polska oparta zostaje na zlocie. Z jednego kg czystego złota wybija się 5924,44 złotych, co daje w stosunku do funta szterlinga 43,3810 zł, w stosunku do dolara 8,9141 zł, a w stosunku do franka złotego 1,72 zł.

Jedynie monety złote wybijane na podstawie cytowanego poprzednio rozporządzenia i bilety Banku Polskiego będą w przyszłości pełnym środkiem płatniczym, mającym nieograniczoną moc zwalniania od zobowiązań. Wybijane natomiast i puszczane na rachunek Skarbu monety zdawkowe będą miały zdolność zwalniania od zobowiązań tylko do pewnej ograniczonej kwoty.

Stabilizacja legalna jest zakończeniem dotychczasowego stanu faktycznej stabilizacji złotego, istniejącej już drugi rok na poziomie niespełna 9 zł za 1 dolara.

Zgodnie z zasadą, iż Bank Polski uzyskuje wyłączne prawo emisji znaków pieniężnych, Rząd zrzeka się prawa emisji biletów państwowych, czerpania z Banku zaliczek lub inspirowania Banku do emisji biletów na pożyczki dla Rządu, poza sumą 25 milj. zł kredytu dotychczas zaciągniętego¹⁾.

W związku ze stabilizacją waluty, Bank Polski przystępuje z dniem 5 listopada b. r. do zmiany statutu, przyczem najważniejsze z tych zmian dotyczyć będą podwyższenia wymagań co do pokrycia złotego i przejścia do obowiązkowej wymiany swych biletów na złoto lub dewizy.

Minimalne pokrycie kruszcowe zostanie podniesione do 40% i będzie się stosowało nie tylko w odniesieniu do obiegu biletów Banku, lecz również do wszystkich zobowiązań natychmiast płatnych. Trzy czwarte tego minimalnego pokrycia musi stanowić złoto. Conajmniej $\frac{2}{3}$ zapasu złota winno być przechowywane przez Bank w swoim skarbcu, a tylko $\frac{1}{3}$ może być ulokowana zagranicą.

Do czasu rozpoczęcia obowiązkowej wymiany biletów na monety złote, Bank będzie wymieniał bilety bankowe według swego wyboru: na monety złote, na sztaby złote w stosunku 5924,44 zł za 1 kg czystego złota, względnie na czeki zagraniczne w walucie wymiennej na złoto w stosunku równi monetarnej. Wymiana odbywać się będzie w Centrali Banku w Warszawie, przyczem tylko w kwotach powyżej 20 tys. złotych. W związku z tem wprowadzony zostanie w Polsce najbardziej rozpowszechniony po wojnie system waluty opartej o złoto (gold exchange standard), przy którym bank emisyjny wymienia swe banknoty po ustalonym kursie na złoto lub dewizy.

Oddanie Bankowi Polskiemu władzy nad całym obiegiem pieniężnym i nałożenie nań obowiązku czuwania przy pomocy wszelkich znajdujących się w jego mocy środków nad trwałą stabilizacją złotego, pociąga za sobą konieczność wydania całego szeregu zarządzeń, mających na celu wykonanie tego zadania. Postanowienia planu stabilizacyjnego idące w kierunku wzmocnienia pozycji Banku na rynku pieniężnym opierają się na następujących zasadach:

¹⁾ Jak długo istnieje rezerwa skarbową (75 milj. zł.) ulokowana w Banku Polskim, Rząd nie będzie korzystał z prawa powiększenia swego kredytu w Banku Polskim do normy statutowej (50 milj. zł.).

a) Bank Polski skoncentruje w swych rękach fundusze państwowe. W związku z tem wszystkie wolne fundusze skarbowe będą lokowane w Banku Polskim. Wolne fundusze przedsiębiorstw państwowych mają być lokowane zgodnie z polityką pieniężną Banku Polskiego. Rząd zdeponuje w Banku Polskim 75 milj. zł jako rezerwę skarbową z ograniczoną możliwością zniesienia jej lub zużywania na bieżące wydatki.

b) Rząd i Bank Polski wykonywać będą kontrolę nad dopływem długoterminowych pożyczek zagranicznych.

c) wpływy z pożyczki będą wpłacone do Banku Polskiego i ich równowartość w złotych będzie zdeponowana w Banku Polskim na specjalnym rachunku. Ta część pożyczki, która zostanie użyta na cele produkcyjne i kredytowe musi być zabezpieczona odpowiednimi walorami, które stanowić będą specjalny fundusz administrowany przez Bank Polski.

W związku z przeprowadzaniem zadań, objętych planem stabilizacyjnym, Rada Banku Polskiego wybierze do swego grona amerykańskiego Doradcę.

Oprócz podanych poprzednio postanowień planu stabilizacyjnego w dziedzinie walutowej, a po części i kredytowej, plan zawiera również niezbędne zarządzenia budżetowe, skarbowe i administracyjne.

W zakresie budżetu plan przewiduje, iż poza bieżącym rokiem skarbowym, Rząd poczyni w roku 1928/29 niezbędne zarządzenia w celu zapewnienia istotnych nadwyżek budżetowych. Między innymi utrzymany będzie dotychczasowy system budżetów miesięcznych, a jeżeli po kwartalnym przeglądzie sytuacji skarbowej okaże się saldo dochodów i wydatków niższe, aniżeli przypuszczano, Rząd natychmiast zmniejszy wydatki, albo zapewni sobie dodatkowe dochody. Wzmocniona zostaje ingerencja Ministra Skarbu nad wydatkami innych Ministerstw. Budżet wszystkich przedsiębiorstw państwowych nieskomercjalizowanych zostaje wyodrębniony od ogólnego budżetu państwowego. Kolejne zostaną w najkrótszym czasie zorganizowane na zasadach autonomicznych albo handlowych. Rząd przygotuje bezwzględnie plan reformy systemu podatkowego. Utworzony będzie specjalny Komitet dla przestudjowania sytuacji banków i dla opracowania sposobów jej naprawy.

Rząd nie będzie zaciągał pożyczek przez przeciąg trzech lat na cele budżetowe, chyba, że Bank Polski i Doradca przyjdą do przekonania, że wewnętrzne warunki rynkowe dla uzyskania pożyczek krótkoterminowych ustabilizowały się dostatecznie. Wtedy dopiero może być zniesiona lub zmniejszona rezerwa skarbową zdeponowana w Banku Polskim w kwocie 75 milj. złotych. Pożyczki państwowe na cele produkcyjne i zagraniczne pożyczki samorządowe nie będą zaciągane bez opinii Doradcy.

Polski plan stabilizacyjny odbiega od schematów stosowanych przy pożyczkach stabilizacyjnych innych krajów. Opierając się na przewodniej zasadzie, iż walucie nie może zagrażać żadne niebezpieczeństwo ze strony budżetu, plan dąży przez okres dwóch lat do uzyskania znacznych nadwyżek budżetowych, podczas gdy np. przy sanacji Austrii, Niemiec i Węgier dążono jedynie do stopniowego zmniejszania deficytu budżetowego. W planie stabilizacyjnym uwzględniono również doświadczenia poczynione przy sanacji innych państw. W Niemczech, gdzie kapitał zagraniczny dopływał po wejściu w życie planu Dawesa szybkim i obfitym strumieniem, wywołał wprawdzie chwilowo dobrą konjunkturę gospodarczą, lecz równocześnie zbyt uzależnił gospodarstwo od dopływu kredytów zagranicznych, które szukały lokaty w poczynaniach mało produktywnych. Dla uniknięcia tych następstw plan polski stara się ograniczać zarówno tempo dopływu kapitałów zagranicznych, jak i ich ilość. W tym celu plan przeznaczają przejściowo poważniejszą część pożyczki na cele techniczno-walutowe, aby w miarę poprawy stosunków na rynku pieniężnym przeznaczać oswobodzone kwoty na cele gospodarcze.

Pozostałe zarządzenia planu stabilizacyjnego odpowiadają szablonom wypracowanym w innych krajach z jedną jeszcze cechą swoistą, t. j. zorganizowania nadzoru nad wykonaniem planu i kontroli nad zużyciem pożyczki. Spoczywa ona zasadniczo w rękach Banku Polskiego, który w celu ułatwienia sobie tego zadania wybiera do Rady amerykańskiego Doradcę. Jest to forma kompromisowa, różniąca się znacznie od instytucji doradców w Niemczech, Austrii i na Węgrzech, gdzie stanowią oni odrębny organ, stojący obok Rządu, o szerokich kompetencjach i zakresie działania. W Polsce instytucja Doradcy wtłoczona jest w ramy organizacyjne Banku Polskiego.

Sytuacja skarbowa Polski w I półroczu roku skarbowego 1927/28.

Realizacja budżetu za pierwsze półrocze bieżącego roku skarbowego (kwiecień-wrzesień 1927 r.) wykazuje istnienie w dalszym ciągu obserwowanej już od lipca 1926 r. tendencji silniejszego wzrostu dochodów nad wydatkami państwowymi. W I półroczu roku skarbowego wydatki wzrosły wprawdzie o 3,2% ponad normę półroczną, ale zarazem i dochody zwiększyły się w stopniu daleko wyższym, bo o 10,2%.

W poszczególnych kwartałach 1927 r. saldo dochodów nad wydatkami przedstawiało się, jak poniżej, w milionach złotych:

	R o k 1927		
	I kwartał	II kwartał	III kwartał
Wydatki	542,8	535,8	523,0
Dochody	604,9	611,3	589,8
Saldo	+ 62,1	+ 75,5	+ 66,8

Pierwsze półrocze roku skarbowego 1927/28 przyniosło więc Skarbowi 142,3 milj. zł nadwyżki budżetowej. Wydatki kwartalne wykazują w roku 1927 tendencję zniżkową, podczas gdy dochody utrzymują się mniej więcej na tym samym poziomie.

Szczegółowy wykaz wydatków i dochodów Państwa w I półroczu roku skarbowego 1927/28 podaje poniższe zestawienie:

(w milionach złotych)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Budżet na 1927/28 r.	Rzeczywiste kwiecień — wrzesień 1927/28	
		Suma	W% budżetu
Wydatki ogółem	1,991,3	1,058,8	53,2
Administracja	1,976,4	1,053,7	53,3
Ministr. Spraw Zagran.	39,6	25,6	64,6
„ Spraw Wojskowych	610,8	330,3	54,1
„ Spraw Wewnętrznych	187,7	88,6	47,2
„ Skarbu	108,3	47,5	43,9
„ Sprawiedliwości	97,2	45,9	47,2
„ Przem. i Handlu	33,9	21,6	63,7
„ Robót Publicznych	87,5	54,6	62,4
Władze naczelne i reszta ministerstw	482,8	240,7	49,8
Emerytury	82,0	51,7	63,0
Renty inwalidzkie i pensje	101,5	72,4	71,4
Długi państwowe	145,1	74,8	51,5
Przedsiębiorstwa	14,8	5,2	34,7
Monopole	—	—	—
Dochody ogółem	1,993,5	1,201,1	60,2
Administracja	1,234,7	738,8	59,8
Podatki pośrednie i bezpośrednie . .	568,6	329,8	58,0
Cło	182,0	157,9	86,7
Opłaty stemplowe	112,3	81,5	72,6
Podatek majątkowy	95,0	14,5	15,2
Dodatek 10% do danin publicznych . .	62,3	40,9	65,7
Inne dochody administracyjne	214,6	114,2	53,2
Przedsiębiorstwa	107,8	103,8	96,3
Monopole	650,9	358,5	55,1

Wykonanie budżetu za I półrocze roku skarbowego 1927/28 wykazuje, iż po stronie wydatków powyżej normy półrocznej pozostawały zwłaszcza wydatki na renty inwalidzkie, Ministerstwa Spraw Zagr., Przemysłu i Handlu, jakoteż wydatki emerytalne. Natomiast po stronie dochodów, rzeczywiste wpływy z przedsiębiorstw państwowych i ceł osiągnęły w I półroczu tą prawie wysokość, jaka była przewidywana w preliminarzu budżetowym na cały rok. Wzrost dochodów z tych dwóch źródeł, pokrył braki wywołane znikomymi wpływami na poczet podatku majątkowego. Wszystkie inne pozycje dochodowe (poza podatkiem majątkowym) pozostawały powyżej normy półrocznej.